

UNDP – Societatea Academică din România (SAR)
5/2001

SUMAR

REZUMAT EWR 5/2001

POLITIC

Stagnare instituțională în integrarea europeană

EVOLUȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI

INDICATORI	Tend. Generală	Ultima evoluție	Sep 2001	Aug 2001	Iul 2001	Iun 2001	Mai 2001	Apr 2001	Mar 2001	Feb 2001	Ian 2001
Creștere PIB (trimestrial analizată) %	↗					5.1			4.8		
Devalorizarea leului, %	↘	↘	1.40	1.42	1.59	1.41	1.91	2.35	1.87	2.06	2.26
Inflația, %	↘	↘	1.9	2.2	1.3	1.6	1.7	2.7	2	2.3	3.7
Produsul industrial, % evoluție	↗			-1.7	0.2	-5.3	7.6	-3.4	11.4	4.1	4.9
Deficit comercial, FOB/CIF (milioane US\$)	↗			198.1	272	294	484	447	228	334	260
Rata șomajului, %	↘			8.1	8.4	8.8	9.3	9.9	10.4	10.8	10.8
Număr de angajați (,000)	↗					4,530	4,521	4,485	4,467	4,448	4,414
Salariu net, % evoluție (Ian 2001 = 104 US\$)	–			0.4	2.6	0.6	-5.7	5.1	6.7	-7.2	
Creșterea cifrei de afaceri a companiilor străine din România (KPMG sondaj trimestrial), %	↗			65*		60			55		
Încrederea în Guvern (sondaj BOP), %	↘						44	51		52	50
Actualul Guvern poate îmbunătăți situația (sondaj CURS), %	↘			48**		46			57		
Pesimism, % (Țara se îndreaptă într-o direcție greșită)	–			44**	54		52			54	53
Bunăstare subiectivă, % (Mai bine decât anul anterior)	–			18.7**			19	16		18	17

* previziune

** exclusiv pentru populația urbană

PE SCURT

Luna aceasta nu a adus schimbări dramatice în ceea ce privește principalii indici de performanță – vestea bună este că majoritatea indicatorilor continuă să își păstreze tendința pozitivă care, cel puțin pe termen scurt pare a fi stabilă.

Secțiunea **Economie** semnalează faptul că previziunile Guvernamentale pe baza căreia s-a fundamentat propunerea de buget pe 2002 sunt prea optimiste. Este puțin probabil ca o rată de creștere atât de mare să poată fi susținută în același timp cu implementarea unor politici restrictive și în pofida efectelor nefaste ale înrăutățirii situației economice pe plan mondial. Corelarea unor prețuri, de mult necesară, a fost în sfârșit aprobată, în paralel cu un mecanism de compensare pentru familiile cu venituri mici. Totuși, această strategie nu face decât să amâne deciziile mai serioase. Sectorul energetic va continua să fie una din găurile negre ale economiei până când reformele structurale nu vor fi implementate iar utilitățile publice nu vor fi vândute către antreprenori privați.

O reformă susținută a sistemului public de pensii este în curs de implementare – după cum se arată în secțiunea **Social** – totuși, rezultatele pozitive întârzie să apară. Planurile de introducere a unui sistem privat sunt într-o fază incipientă, iar rolul limitat care a fost acordat pensiilor private nu le va permite nici acestora să-și arate efectele benefice în viitorul apropiat.

Secțiunea **Politic** anticipează noul Raport al Comisiei Europene pentru 2001, afirmând ca acesta nu va înregistra progrese semnificative. În ciuda existenței unor performanțe economice mai bune, reforma instituțională înaintează încă greu iar capacitatea de implementare a administrației stagnează. Această secțiune conține o comparație a nivelului de implementare pe capitole de negociere și o evaluare a stadiului de îndeplinire a obligațiilor asumate de România în procesul de integrare europeană.

Secțiunea **Juridic** analizează consecințele amânării ridicării vizelor Schengen pentru români, afirmând că regimul actual al vizelor nu protejează Europa ci mai degrabă generează corupție.

POLITIC

Stagnare instituțională în integrarea europeană

Începând cu anul 1998, Comisia Europeană a înaintat constant rapoarte Consiliului European despre progresele făcute de fiecare dintre țările din Europa Centrală și de Est, candidate la aderare. Această practică a fost hotărâtă prin decizia de la Luxemburg a Consiliului European, conform căreia: *“De la sfârșitul anului 1998, Comisia va înainta Consiliului rapoarte, precum și orice recomandări necesare, pentru inițierea unor discuții bilaterale interguvernamentale, rapoarte care vor analiza, din punct de vedere al criteriilor stabilite la Copenhaga, progresele făcute de fiecare din statele Europei Centrale și de Est candidate la aderare, dar mai ales rapoarte privind ritmul cu care aceste țări adoptă acquis-ul Uniunii”. “Rapoartele Comisiei vor ajuta Consiliul să decidă corect asupra modului în care vor fi purtate negocierile de extindere cu alți aplicanți. În acest context, Comisia va continua să respecte metoda adoptată de Agenda 2000 pentru a evalua capacitatea statelor aplicante de a îndeplini criteriile economice și obligațiile care deriva din procesul de aderare”.*

Până acum, aceste rapoarte s-au dovedit a fi cea mai serioasă metoda de monitorizare a progreselor reformei în statele candidate, întrucât ele au un caracter mai degrabă tehnic decât diplomatic. Rapoartele au fost cel mai adesea critice, chiar și în situațiile în care reforma mergea bine, așa cum a fost cazul Raportului Anual despre România, din 2000.

Ultimul raport de evaluare, care urmează să fie făcut public în curând, se așteaptă să fie mai degrabă negativ la adresa performanțelor generale ale României.

Chiar dacă în ultimul timp România a înregistrat o creștere economică, Guvernul de la București nu a reușit să-și dezvolte capacitatea instituțională până la nivelul la care fiecare agenție Guvernamentală să poată implementa, la timp și eficient, strategia pe termen mediu aprobată de UE.

Ca urmare, raportul va consemna lipsa progresului și depășirea termenelor limită în ceea ce privește performanțele economice și de reformă instituțională ale României.

Oarecum surprinzător, Guvernul român continuă să nu facă o evaluare sistematică a capacității sale instituționale și nu a făcut public nici un plan pentru reformarea administrației în conformitate cu termenii și obiectivele strategiei de aderare.

Prin comparație cu raportul anterior al Comisiei Europene se observă că România înregistrează, în continuare, întârzieri în procesul de aderare la Uniunea Europeană (acest lucru a fost evidențiat și în rapoartele precedente Early Warning Report).

Progresele înregistrate de România în adoptarea și implementarea *acquis*-ului comunitar.¹

4.² Libera circulație a capitalului

Raportul pe anul 2000 precizează că România a implementat deja o parte din *acquis*-ul comunitar referitor la libera circulație a capitalului. De atunci, România a înregistrat puține schimbări structurale în acest domeniu.

Evaluare SAR – progres mediu

Observații: Uniunea Europeană (ca și alte organisme internaționale) nu pun un accent foarte mare asupra acestei chestiuni, având în vedere gradul ridicat de incertitudine al schimbărilor pe care le presupune.

5. Legislația companiilor

Raportul pe anul 2000 consemnează că România s-a aliniat, în mare măsură, cerințelor din acest domeniu, înregistrând un progres moderat.

Evaluare SAR – progres mediu la acest capitol.

6. Politica liberei concurențe

Alinierea la legislația comunitară în privința liberei concurențe și îmbunătățirea capacității administrative sunt priorități pe termen scurt în cadrul Parteneriatului de Aderare.

¹ Materialul utilizează date din Raportul pe anul 2000 al Uniunii Europene privind progresele făcute de România în procesul de aderare.

² Se respectă numerotarea capitolelor de *acquis*

La acest capitol, principalul obiectiv care trebuie îndeplinit de către România este implementarea și aplicarea corectă a legislației. Principalul motiv de îngrijorare este recenta adoptare a legii “parcurilor industriale”.

Evaluare SAR – progres mediu la acest capitol.

Observații:

1. Legislația României în ceea ce privește politicile anti-trust este, în mare parte, corespunzătoare acquis-ului comunitar. O problema rămâne totuși capacitatea redusă de creare de noi locuri de munca.
2. Legea “parcurilor industriale” ar trebui reconceptuată sau abrogată.

7. Agricultură și silvicultură

România are în continuare dificultăți în definirea și implementarea măsurilor de modernizare și dezvoltare durabilă a agriculturii.

Raportul pe anul 2000 consemnează la acest capitol problema fragmentării excesive a suprafețelor agricole. Acest lucru continuă să genereze probleme în lanțul agro-alimentar, deoarece colectarea și prelucrarea produselor de la mai mulți producători se realizează în condiții dificile și presupun costuri ridicate. Raportul menționa necesitatea elaborării unor politici de dezvoltare a infrastructurii pieței, a măririi transparenței acestora și punerea la dispoziție de informații clare privind prețurile. Totodată, se recomandă constituirea și consolidarea unor companii private de mari dimensiuni, printr-un sistem activ de vânzare și concesionare a pământului.

În același raport se consideră că privatizarea terenurilor forestiere poate duce la defrișarea irațională a pădurilor, pentru obținerea imediată a unor venituri suplimentare.

Pe de altă parte, o evaluare incorectă a eforturilor necesare pentru a crea piețe agricole funcționale și pentru întărirea instituțiilor fundamentale ale pieței a creat deficiențe în capacitatea de dezvoltare a strategiilor din acest domeniu.

În general, capacitatea administrativă a Ministerului Agriculturii rămâne redusă, în ciuda progreselor înregistrate de câteva din agențiile subordonate. Personalul supradimensionat, insecuritatea angajaților, dar și perspectivele reduse de dezvoltare a unei cariere au dus la o lipsă de motivație și de continuitate la nivelul actului decizional.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. nu a fost elaborată o politică coerentă în domeniul agricol.
2. interesele politice locale au un rol determinant.

3. Dezvoltarea sectorului agricol stagnează și din cauza dificultății de a păstra personalul calificat.
4. Fragmentarea excesivă a terenului arabil constituie un dezavantaj
5. Nu au fost luate măsuri pentru a ameliora problemele menționate în rapoartele anterioare.

9. Politica in domeniul transporturilor

Raportul pe 2000 precizează că în ultimul timp, dar mai ales anul trecut, România a înregistrat un progres semnificativ în privința implementării acquis-ului comunitar în domeniul transporturilor.

Cu toate acestea, mai rămân probleme de rezolvat, în special privind armonizarea fiscală în sectorul transportului de uscat și al siguranței maritime. Sunt necesare totodată eforturi pentru transpunerea și implementarea acquis-ului în sectorul condițiilor profesionale, a cerințelor tehnice și a protecției muncii pe care trebuie să le îndeplinească transportatorii rutieri.

Implementarea eficientă a acquis-ului în domeniul transportului aerian ar putea fi dificilă, îndeosebi din cauza cerințelor tehnice.

Evaluare SAR – progres mediu la acest capitol.

Observații:

1. Au fost alocate fonduri pentru construcția autostrăzii București – Constanța.
2. Au fost reluate lucrările de modernizare a căii ferate dintre București și Brașov.

10. Taxe si impozite

Raportul pe anul 2000 consemnează că România a înregistrat un progres semnificativ privind alinierea legislației din domeniul impozitării indirecte, cu toate că și aici mai sunt probleme nerezolvate.

În ceea ce privește adoptarea acquis-ului comunitar, România nu a îndeplinit cerințele referitoare la legislația din domeniul impozitării directe. Pe de alta parte, noile măsuri adoptate în acest domeniu nu sunt în totalitate compatibile cu sistemul european.

O alta deficiență se referă la faptul că deși au fost adoptate măsuri pentru modernizarea sistemului de taxe, acesta continuă să aibă o eficiență scăzută.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- necesitatea armonizării în sistemul impozitelor directe. Impozitul special pe profitul obținut din activitățile de export trebuie analizat pentru a deveni compatibil atât cu regulile comunitare cât și cu cele ale Organizației Mondiale a Comerțului.

- prevederile din convențiile adoptate pentru evitarea dublei impozitări și prevenirea fraudelor fiscale nu acoperă în totalitate acquis-ul comunitar din acest domeniu. În legislația românească nu există prevederi speciale în ceea ce privește asistența mutuală în recuperarea datoriilor.

- lipsa progreselor în ce privește capacitatea organizațională și de administrare a sistemului național de taxe.

- o problemă serioasă este amânarea rambursării taxei pe valoarea adăugată.

Evaluare SAR – progres mediu la acest capitol.

Observații:

1. există mari întârzieri în implementarea politicilor fiscale
2. capacitatea administrativă pentru rezolvarea impozitului personal este redusă.
3. nu există încă o legislație unitară în domeniul impozitelor, deși au fost purtate numeroase discuții în acest sens

11. Armonizarea la standardele Uniunii Economice și Monetare (EMU)

Raportul pe anul 2000 arată că după aderarea la UE, România va participa la Uniunea Monetară și Economică pe baza derogării de la Articolul 122 din tratatul comunitar. Până la data aderării, România va trebui să implementeze schimbările necesare în cadrul legal și instituțional.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- În Legea de funcționare a Băncii Naționale se menționează ca obiectiv asigurarea stabilității monetare, dar acest lucru nu a fost realizat până acum și în plus i se acordă o importanță mai scăzută decât o fac țările UE. Pe de altă parte, statutul Băncii Naționale a României va trebui amendat pentru a fi compatibil cu acquis-ul comunitar.

- România trebuie să schimbe legislația Băncii Naționale pentru ca aceasta să fie total compatibilă cu acquis-ul Uniunii, să îmbunătățească stabilitatea macroeconomică și mai ales să întărească cooperarea dintre BNR și Ministerul Finanțelor pentru elaborarea unor politici economice coerente.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

România va trebui să facă pași importanți pentru a implementa acquis-ul comunitar în perspectiva aderării la Uniunea Economică și Monetară.

Capacitatea administrativă a Ministerului Finanțelor trebuie întărită pentru a-și putea îndeplini, în totalitate, prerogativele.

Nu exista încă o cooperare eficientă între Ministerul Finanțelor și BNR.

Rata inflației este încă foarte ridicată prin comparație cu cea din zona UE.

13. Politicile sociale și forța de muncă

Conform raportului pe anul 2000, România a înregistrat un progres limitat în ceea ce privește adoptarea acquis-ului în domeniul politicilor sociale și al forței de muncă și rămân nerezolvate probleme substanțiale. României i se recomandă intensificarea eforturilor pentru completarea cadrului legislativ și instituțional ca și îmbunătățirea capacității administrative.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- adoptarea unui nou Cod al muncii trebuie să fie o prioritate pentru Guvern.

- trebuie reglementate mai clar probleme importante, precum protecția drepturilor angajaților în cazul disponibilizărilor colective sau al falimentului.

- un Fond Național de Garanție pentru cazurile de faliment ar trebui să îndeplinească condițiile Directivei CE în privința falimentului. Aceasta este una din prioritățile pe termen scurt ale Parteneriatului de Aderare.

- standardele de sănătate rămân o problemă în România. În conformitate cu datele Organizației Mondiale a Sănătății, rata mortalității infantile în România este foarte ridicată. Rata de supraviețuire la naștere este una dintre cele mai scăzute din Europa și, de mai mulți ani, rata sporului natural al populației înregistrează valori negative.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. În România, problemele legate de piața muncii sunt mai numeroase decât cele indicate de statisticile referitoare la forța de muncă sau la șomaj. Acest lucru se datorează lipsei forței de muncă în agricultură ca și muncii la negru.

2. Necesitatea restructurării marilor companii de stat va duce la apariția de noi probleme.

3. Codul muncii este mai vechi de 35 de ani.

Pe de altă parte, o aliniere totală la standardele europene privind protecția muncii poate duce la întârzieri în reformarea pieței muncii din România și poate încetini dezvoltarea economică.

14. Sectorul energetic

Conform raportului pe anul 2000, sectorul energetic din România este în prezent în proces de restructurare pentru a se putea alinia astfel la piața unică europeană, așa cum stabilesc prevederile din acquis-ul comunitar. Procesul de restructurare durează însă mai mult decât a fost planificat inițial și, totodată, rămân neclarități în ce privește evoluțiile pe termen lung.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- nu a fost rezolvată problema neplății facturilor la energia electrică, acest lucru putând pune în pericol întregul sector energetic din România.
- în sectorul petrolier a fost înregistrat un progres limitat.
- sectorul nuclear din România rămâne dependent de sprijin logistic extern în ceea ce privește capacitatea de dezvoltare și producție.
- nu a fost încă adoptat acquis-ul referitor la măsurile de administrare a stocurilor de siguranță și asigurare a rezervelor de petrol în cazuri de criză.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. În anul 2000, serviciile publice de electricitate și gaze au fost privatizate și au fost eliminate subvențiile din acest sector.
2. Guvernul român a încercat rezolvarea problemei facturilor neplătite prin debransarea rău-platnicilor, acolo unde a fost posibil.
Această situație a dus însă la lipsa resurselor financiare în sectorul energetic, resurse necesare pentru îmbunătățirea randamentului. Totodată este pusă în pericol viabilitatea singurei centrale nucleare.
3. Blocajul financiar de la Termoelectrica SA nu a fost rezolvat în mod satisfăcător.
4. A fost prevăzut un pachet financiar pentru continuarea lucrărilor la cel de-al doilea reactor nuclear de la Cernavodă.

15. Politica industrială

Conform raportului pe anul 2000, starea generală a economiei românești continuă să se deterioreze și nu există semne de îmbunătățire imediată.

Nu se poate încă spune că politica industrială românească este una de piață și nici determina un interval de timp previzibil până când se va întâmpla acest lucru.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- cadrul legal ce se schimbă în permanență este în detrimentul întregului proces de privatizare și restructurare și reprezintă o barieră în fața investițiilor de tot felul.

- corupția și economia subterană împiedică dezvoltarea unui mediu de afaceri stabil. Aceste probleme trebuie puse în discuție cât mai rapid.

- nu au fost atribuite responsabilități clare pentru implementarea și monitorizarea măsurilor din diverse strategii și planuri Guvernamentale. De asemenea, nu au fost alocate resurse adecvate (umane și financiare) pentru implementarea acestor măsuri. Ca urmare există suspiciuni în ceea ce privește capacitatea Guvernului de a implementa aceste reforme. Problemele ar trebui luate în discuție cât mai curând.

- de la ultimul raport anual, nu s-au făcut progrese substanțiale privind îmbunătățirea capacității administrative. Nu se știe în mod concret dacă ministerul de resort are capacitatea de a face față procesului de privatizare și restructurare. Pe de altă parte, colaborarea nesatisfăcătoare cu alte ministere a dus la crearea unei legislații confuze și incoerente. Aceste probleme trebuie rezolvate în termen scurt.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. Nu a fost concepută o politică în sectorul industrial și nici nu sunt premise în acest sens pentru viitorul apropiat.

2. Capacitatea administrativă slabă este asociată cu o lipsă a modalităților de acțiune practică.

3. Există schimbări frecvente în structura administrativă din sectorul industrial.

4. În acest sector, conducerea managerială se concentrează asupra unor probleme minore și nu le ia în discuție pe cele importante; există o incapacitate de a stabili prioritățile.

5. Ministerul are o expertiză sectorială prea redusă și din posturile cheie lipsesc managerii și analiștii.

16. Sectorul întreprinderilor mici și mijlocii

Conform Raportului pe anul 2000, politica Guvernamentală referitoare la IMM-uri nu este încă total aliniată la principiile și obiectivele UE, în special în ceea ce privește eficientizarea mediului de afaceri.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- Politicile în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii din România s-au schimbat de la data realizării ultimului raport. În acest sens, trebuie menționat faptul că Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii a fost

incorporată în Agenția Națională pentru Dezvoltare Regională, care la rândul său incorporase Agenția Română de Dezvoltare.

- Nu au fost înregistrate progrese în definirea termenului de “întreprindere mica și mijlocie”, termen care este mult mai restrictiv decât cel al UE (în ceea ce privește nivelul cifrei de afaceri anuale a IMM-urilor).

De asemenea, constituie o problemă majoră accesul IMM-urilor la resurse financiare pe termen lung, necesare realizării unor investiții.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. A fost creat un minister pentru IMM-uri.
2. Sunt acordate facilități financiare pentru IMM-uri.
3. De la ultimul raport, în România au fost înființate șase Centre Europene de Informare. România a făcut, de asemenea, parte din Europarteneriat.
4. A fost introdus un sistem tip “ghișeu unic”, care facilitează autorizarea și înregistrarea noilor companii.
5. Nu există totuși o corelare între politicile privind IMM și Politica Regională de Dezvoltare.

Facilitățile de import acordate IMM-urilor duc la înrăutățirea balanței comerciale a României.

17. Știință și cercetare

Conform Raportului pe anul 2000, România face eforturi pentru a alinia comunitățile științifice și antreprenoriale la politica UE în ceea ce privește cercetarea și dezvoltarea tehnologică, dar este încă nevoie de eforturi pentru îmbunătățirea calității proiectelor.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- pentru dezvoltarea acestui sector este necesară o creștere a cheltuielilor brute în cercetare și dezvoltare ca procent din PIB. Acest raport este relativ redus (proportia era de 0.58% în 1997 și a scăzut la 0.47% în anul următor din cauza reducerii PIB-ului la nivel național).

Evaluare SAR – progres mediu la acest capitol.

Observații:

Ministerul Științei a fost inclus în cadrul Ministerului Educației

Finanțarea cercetării și a științelor fundamentale este încă o problemă nerezolvată.

19. Telecomunicații și tehnologia informației

Raportul pe anul 2000 menționa că în România dezvoltarea unei piețe competitive a telecomunicațiilor este împiedicată de reglementările inadecvate. Pe de altă parte, limitele de control și reglementare ale statutului în acest domeniu nu sunt definite în mod eficient și clar.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- modul în care s-a făcut alocarea frecvențelor de 1800 MHz a demonstrat faptul că România înregistrează minusuri în ce privește regimul de reglementare a acestora. Cu toate că Romtelecom susține că a acordat o licență exclusivă pentru serviciile GSM pe frecvența de 1800 MHz, cei doi operatori GSM din România care folosesc banda de 900 MHz afirmă că și ei au primit aceste frecvențe. În urma acestei dispute, se află în derulare un proces în instanță. Acordarea unui licențe exclusive pentru servicii de telefonie mobilă pe frecvența de 1800 MHz ar fi în contradicție cu acquis-ul comunitar.

Realizările din acest domeniu sunt nesatisfăcătoare, relevă Raportul. De aceea sunt necesare măsuri rapide pentru adoptarea tuturor reglementărilor necesare pentru deschiderea pieței de telefonie fixă, la 1 ianuarie 2003.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. s-a reușit, într-o oarecare măsură, realizarea unei rețele digitale și îmbunătățirea ratei de folosire a serviciilor de telefonie fixa.
2. nu a fost încă rezolvată problema alocării frecvenței de 1800 MHz.

21. Politica regională și coordonarea instrumentelor structurale

Conform Raportului pe anul 2000, deși România a avut anumite realizări în acest domeniu, rămân încă unele dificultăți și trebuie continuate eforturile pentru dezvoltarea capacității administrative și pentru înființarea unui mecanism de coordonare.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- controlul financiar și capacitatea de a administra și controla fondurile publice sunt încă foarte reduse, mai ales la nivel regional, autoritățile române trebuind să își îndrepte atenția asupra acestor probleme.

- în ceea ce privește capacitatea administrativă, principala prioritate este întărirea coordonării și a structurilor de conducere pentru ca luarea deciziilor la nivel local și regional să fie eficientă și bazată pe colaborare și să fie în concordanță cu politica regională națională.

- trebuie implementat un sistem clar și echilibrat de atribuire a responsabilităților: la nivel național, între administrațiile naționale implicate în viitoarea conducere a fondurilor structurale (agenții speciale și ministerele de resort); și la nivel macro-regional între toți participanții membri în Consiliile Regionale de Dezvoltare.

- România a înregistrat un progres limitat la capitolul capacității administrative și al procedurilor financiare. Agenția Națională pentru Dezvoltare Regională întâmpină încă greutăți în crearea unor mecanisme financiare eficiente, din cauza lipsei de experiență, a unei proaste coordonări cu Fondul Național și a unei colaborări insuficient definite cu Agențiile Regionale de Dezvoltare.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. Au fost luate unele măsuri centraliste, cel mai elocvent în acest sens fiind includerea Agenției Naționale pentru Dezvoltare Regională în Ministerul Dezvoltării și Progozei.
2. Se fac schimbări frecvente în structura administrativă și în cadrul legislativ.
3. Planurile Regionale de Dezvoltare au fost concepute la nivel național și au fost implementate la nivel regional.
4. Consiliul Național de Dezvoltare Regională s-a întrunit doar o singură dată pe an, în 1999 și 2000.

22. Politicile de mediu

Conform Raportului pe anul 2000, la acest capitol rămân numeroase dificultăți și trebuie continuate eforturile de dezvoltare a capacității administrative și de înființare a unui mecanism de coordonare.

Raportul pe anul 2000 menționa câteva chestiuni specifice:

- ar trebui elaborat urgent un plan realist de evaluare a costurilor și necesarului de investiții în sectoarele de administrare a apei, a deșeurilor și a îmbunătățirii calității aerului.

- în 2000, în România au avut loc câteva accidente grave care au dus la poluarea mediului. Cel mai serios a fost cel generat de deversarea de cianuri de la o mină de lângă Baia Mare, care a fost urmat, câteva luni mai târziu, de alte accidente similare. Aceste incidente au demonstrat că instituțiile responsabile cu problemele de mediu din România nu pot să rezolve cu succes cazurile de poluare industrială.

- este necesară o folosire rațională a resurselor financiare disponibile, precum și o promovare a instrumentelor financiare care să ducă la folosirea eficientă a resurselor naturale. Pe de altă parte, trebuie respectat principiul “poluatorul plătește”. În acest context, devine o prioritate înființarea unui Fond de Mediu operațional.

Evaluare SAR – progres redus la acest capitol.

Observații:

1. a fost înființat un mecanism de auto-finanțare: Agențiile de mediu locale primesc în prezent resurse financiare suplimentare prin introducerea unor taxe pentru diferite servicii, taxe ce pot fi folosite

pentru achiziționarea de echipament de monitorizare și pentru îmbunătățirea capacităților de inspecție și acțiune.

2. La capitolul controlului poluării industriale și administrării riscurilor, a fost adoptat un Ordin al Ministrului care stabilește normele necesare cadrului tehnic și metodologic pentru inspecția protecției mediului.

3. Legea Fondului de Mediu a fost modificată printr-o ordonanță de urgență, dar care încă nu poate fi aplicată.

4. Nu a fost introdus nici un instrument economic pentru protecția mediului

5. Nu a fost implementată nici o politică coerentă de mediu și nu există un plan strategic; se iau măsuri sub presiunea evenimentelor și a incidentelor ecologice.

* * *

În primul rând, nu se poate spune că s-a realizat vreun *progres semnificativ* în nici un domeniu. Probabil că același lucru va fi evidențiat și în Raportul Comisiei Europene pe anul 2001.

În al doilea rând, sunt câteva domenii unde a fost înregistrat un *progres limitat*. Aceste domenii sunt: **Mișcarea liberă a capitalului, Legea companiilor, Politica concurențială, Politica transporturilor, Taxele, Întreprinderile mici și mijlocii, Știință și Cercetare**. Bineînțeles că și în aceste domenii au rămas probleme nerezolvate, dar cel puțin se poate observa că România a făcut pași pentru implementarea *acquis-ului*.

În al treilea rând, sunt opt domenii care conțin probleme importante *nerezolvate*. Domeniile în care s-a înregistrat un *progres redus* sunt: **Agricultură, Energie, Politici sociale și forța de muncă, Politici industriale, Telecomunicații, Uniunea economică și monetară, Politici regionale și Politici de mediu**.

Evaluarea progresului înregistrat în aceste domenii evidențiază câteva probleme: capacitate administrativă scăzută privind adoptarea și implementarea *acquis-ului*, lipsa unor politici credibile, capacitate redusă de planificare, o alocare slabă a resurselor existente, neglijarea recomandărilor UE, lipsa unor instrumente de piață, cadrul legislativ instabil, coordonare slabă în cadrul grupurilor cu putere de decizie, o alocare insuficient definită a responsabilităților în cadrul grupurilor Guvernamentale etc.

Întrucât noul Raport privind stadiul aderării va fi publicat în scurt timp, până atunci nu vor mai putea fi înfăptuite miracole. Ce poate însă să mai facă Guvernul român este să compare vechiul raport cu situația actuală și să acorde atenție prioritară problemelor urgente, prin crearea unor politici clare de soluționare a acestora. Totodată, Guvernul trebuie să aloce resursele în funcție de priorități. Dacă un asemenea plan de acțiune ar fi prezentat înainte de

**RAPORT DE AVERTISMENT PRIVIND
POTENȚIALUL DE CRIZĂ - ROMÂNIA 5 / 2001**

publicarea Raportului pe anul 2001, Guvernul român ar atinge mai multe scopuri: ar dovedi Bruxelles-ului că problema integrării în UE este privită cu seriozitate la București; ar introduce transparență în procesul de negociere; administrația de stat și-ar concentra atenția asupra principalelor probleme ale procesului de integrare; și în cele din urmă, Guvernul ar reuși să răspundă temerilor publice, anticipând și replicând criticilor care cu siguranță vor apărea în urma publicării Raportului.

Realizarea de către Guvern a unor previziuni privind creșterea economică în următorii cinci ani, precum și adoptarea proiectului de buget pe anul 2002 sunt pași înainte, dar numai pentru moment, deoarece atenția trebuie concentrată asupra integrării instituționale. Acesta este capitolul la care România se află pe ultimul loc între cele zece state candidate la aderarea la UE.

În ciuda întârzierilor în dezvoltarea instituțională, experiența arată că acest handicap poate fi surmontat. Acolo unde se fac investiții adecvate, pot apărea și miracole: Slovacia a înregistrat un progres notabil în ultimii doi ani și se află acum în prima jumătate a “clasamentului” țărilor candidate, după ce a pornit de la același nivel de dezvoltare instituțională ca și România.